

Lõigud raamatust “Linn on minu – Tartu tahavaatepeeglis”

Punasele riigikorrale ja vanemate sugulaste hallidele argipäevadele vaatamata oli minu lapsepõlve teine domineeriv toon sinine. Peamiselt jätkus seda taevasse ja hiljem ka kohustusliku koolivormi näol selga. Kuid enne koolivormiealiseks saamist jõudis sinist ka minu pükstesse. Seda helesiniste kilepükste kujul, mis Nõukogude Eesti väikelaste marlimähkmete peale tõmmati. Ilmselt selleks, et lekkeid vähendada.

Paraku tõi sipupükste all asunud marli ja lasuursiniste kilepükste „kombo“ kaasa sellise haudeefekti, et väikeste poisslaste munadest oleks vabalt isegi tibukollased linnupojad võinud kooruda. Aga õnneks jääb minu mäluulatuse silmapiir täpselt nii kaugemale, kus teisaldatavate haudekeskuste asukoht oli juba kohta vahetanud ja rännanud nooremate vendade püksi.

Kontrastiks haudesoojasinistele kubemekatetele võimutsesid siis külmast sinised talved. Ei olnud haruldane juhus, kui hommikuti tuli köögipliidi all praksuva tule taustal küüntega akna pealt jääkirmet kraapida, et termomeetrilt külmakraade näha.

Siiski ei saanud väljavaadet ahendavate jäämuustrite autoriõigusi ainult külmadele talvedele omistada. Vari- või kaasautori rolli mängisid alumiiniumkremoonidega puidust raamidega aknad, mis pidasid sooja sama palju kui pidas paika Hruštšovi plaan meie kliimas maisist populaarne teraviljakultuur teha. Aga mingil moel täitsid oma eesmärgi siiski mõlemad. Teraviljakultuurist sai silokultuur ja jäätunud aknaklaasidest lõuend haihtuvate kunstiteoste maalimiseks. Kes meist ei oleks võrratute ja kordumatute jäämuustritega aknaklaasile õhanud ja oma lapsesõrmega siis neile tähti, südameid, autosid, kriipsujukusid või juba ammu enne interneti kasutusel olnud naeru- nägusid ja teisi emotsioonipilte joonistanud.

/../

Värvikaid karaktereid jätkus meie tänavale veel. Paar maja Ravila tänava poole elas legendaarne kaugliinide bussijuht Pukspuu. Pukspuu ei olnud tema pärisnimi, vaid hüüdnimi ja kahjuks selle saamise lugu ma ei tea. Tean vaid niipalju, et nii hüüti teda juba bussipargis, kust see ka meie tänava inimesteni jõudis.

Bussijuhi filmilikust välimusest on mul selgelt meeles kaks detaili. Pea alati oli tal seljas üks ja seesama tume pintsak ja suunurgas nupogodilikult suitsev sigarett. Välimuselt kiitsakas Pukspuu keeras võrdse pühendumusega nii bussirooli kui viinapudelikorke. Rooli keeras ta peamiselt Tartu-Leningradi või Tartu-Moskva liinil. Korke keeras ta oma kodutänavas või ükskõik kus mujal, kus ta parasjagu olema

juhtus.

Mõnikord tuli ette, et peale suuremat korgikeeramist tormas ta viimasel hetkel kiirustades tööle. Korjas bussijaamast peale bussitäie rahvast ja avastas siis, et oli maha unustanud oma sõidudokumendid. Või oma abikaasa, kelle ta oli reisile kaasa võtta lubanud. Ilma valehäbi tundmata oli nii umbes 45 reisijaga Tartu-Leningradi liini esimene peatus pisikesel, auklikul ja kitsal Rukki tänaval Pukspuu kodumaja ees.

/../

See-eest elas meie tänaval üks tugeva hääle ja lauluoskustega inimene küll. Õigemini oli neid kaks – vanatüdrukutest õed, keda kõik meie tänava lapsed pelgasid. Ei teagi, kas oli selle põhjuseks alati musta rietatud õdede eriliselt vali hääle või see, et peaaegu kunagi ei põlenud nende maja akendes tuled.

Omamoodi legendiks olid õed hoopis teisel põhjusel. Kuni oma maise elu lõpuni pidasid nad nii elutoas kui õues kahte kitse. Mis ei ole iseenesest veel ka ju midagi väga erilist, kui nad ei oleks oma kitsedele eranditult igal õhtul hällilaulu laulnud.

/../

Sõltumata ilmastikutingimustest oli omamoodi rituaaliks kujunenud onu Arno lahkumine laupäevastelt saunaõhtutelt. Pärast trepi peal istunud pooltundi, mis kulus kingade ja üleriietega tegelemisele, jäeti vähemalt seitse korda jumalaga ning tehti selle käigus veel paar pitsi reisspassigi. Äraminek kestis alati kokku vähemalt tunni. Lisaks jumalagajätmisele vaieldi omavahel viimase minutini, kumb neist ikka varem ära sureb. Hiljem läks paraku nii, et selle aastakümneid vaieldud maamulda minemise maavõistluse võitis minu vanaisa, aga õige napi edumaaga. Samal päeval kui vanaisa suri, viidi onu Arno haiglasse ja kõigest kuuepäevase hilinemisega jõudis ka teine kange vanamees minu vanaisale taevastele teedele järele. Eks need kaks lahutamatu semu nüüd seal kuskil maailma otsas pilve piiril viina viskavad ning neid vanu, häid ja halbu aegu meenutades Kivirähki tegelase Vooremäe kombel nendivad: „Hea elu oli! Sai nii nutta kui naerda...”

/../

Meie lasteaia antigastronoomia ebajumalanna käe all valminud roogadest meenub esimesena legendaarne mannapuder. Välja nägi legend kui tollast ajastut värvikalt ilmestav hallikat tooni vedel lõga. Peale lõrtsatuse saatel taldrikuga põkkumist muteerus puder justkui iminapaga hiidamööbiks, mis ennast lootusetult taldriku külge kinni imes. Mis puutub pudru värvitooni, siis pean siiski oma sõnu sööma. Nimelt ei

näinud me mannaputru alati ilmtingimata hallides toonides. Vahel juhtus, et Nõukogudemaa patrioodist gastronoomik oli oma meelsuse demonstreerimiseks üritanud putru sinna lisatud sõstramahla abil punaseks toonida.

Kuid ega meile siis ainult putru pakutud. Menüü oli ikka oluliselt värvikirevam. Laualt ei puudunud siniseplekilised keedukartulid ja alatasa klimpi tõmbunud kollakashallid makaronid, mida kõikvõimalike ja -võimatute kastmete ja suppide sees serveeriti. Mälu järgi oli makarone peamiselt kahte sorti – teokarbikujulisi ja hiigelsuurtele kanalisatsioonitorudele sarnanenuid.

Lastepäevakodu lõunalaualt ei puudunud ka pekisupp, piima- riisisupp, kalakotlet, hakklihakaste, maksakaste ja muudki nõukaajale iseloomulikult hõrku.

Ent magusroad tundusid siis – ja tunduvad ka tagantjärele – põhiroogadest oluliselt maitsvamatena. Mis siis, et tooraine- ja fantaasiavaesuses oli neid peamiselt kaks: leivasupp ja saiavorm, kumbki piima sees serveerituna.

././

Umbes samal ajal, kui loodi Guns'n Roses ja toimus esimene Live Aid, kirjutas EKP Tartu linnakomitee, EKP Tartu rajoonikomitee, Tartu linna RSN ja Tartu rajooni RSN häälekandja, ajaleht Edasi: „Paraku on seal viiekorruseliste Tartu majade ehitamine mitmete objektiivsete ja subjektiivsete asjaolude kokkulangemise tõttu peaaegu pidurdunud.” See „seal” tähendas Annelinna. Kivilinna pisikesest puust linna sees, millest sai paar aastat enne objektiivseid ja subjektiivseid asjaolusid umbes neljateistkümneks aastaks minu kodu. Minust sai Annelinna laps.

See oli aeg, kui Vene sõjaveteranide naised oma pere ilmetuid midivupleid, koltunud trussikuid ja BIO-EST pesupulbri tõttu erkroosadest kahvaturossadeks kulunud plastmasstrippidega hiidrinna hoidjaid Annelinna hoovidesse paigaldatud raudmonstrumite küljes hoovirahvale näitamiseks välja riputasid.

Ja see oli aeg, mil hõbedaste korkidega pudelites piim isegi külmkappides tükki läks. See oli ka aeg, mil mikrorajooni korterite elutubades mängisid sadomasohhistlikud televiisorid, mis parema ja püsivama pildi näitamiseks alatasa füüsilist noomitust norisid.

Tollal valitsenud riigikorra tõttu tuli aga aeg-ajalt ette juhuseid, kus kõik need televiisorid, sõltumata Rahva Hääles trükitud saatekavast, hoopis minoorsetes toonides klassikalise muusika kontserti näitasid. Ja seda kõikides (ehk kahes) kanalites üheaegselt. See ei tähendanud aga teps mitte NSVL-i teleinimeste piiritut

armastust klassikalise muusika vastu. Selle tähenduseks oli tavaliselt põhjus, et mõni kõrgema võimupositsiooniga gerontokraadi pea oli oma tudisemise lõpetanud ja kommunistliku kõrvapaari lõplikult liikumatuks jäänud pea alla pannud.

/../

Üks ilmastikutingimusi eiravate peakatete austajast naaber oli meie sektsioonis veel. Kübaramoor Kukemutt. Suurema osa aastast kandis ta peas uhkeid kübaraid ja kaabusid. Lehviga ja lehvita.

Üllatavalt sageli esimeselt viiendale ja viiendalt esimesele saalinud sõbraliku tädi kaubamärgiks oli lisaks peakattele ka praetaldriku mõõtu nõõpidega mantel ning prill-laua suuruse sangaga kunstnahast ridikül. Nii mantlil kui ridikülil oli ka puhtpraktiline otstarve. Nimelt peitis moeteadlik daam aksessuaaride põhjatutesse sügavustesse odekolonni Saša või Orto kurginäovett. Ilutoodete varjamise põhjus peitus peamiselt tema Endel Simmermanni teisikust abikaasas, kelle eest ta salamisi neid parfümeeriatooteid keldris asunud „moesalongis” tarbimas käis. Paraku reetis taaruv kõnnak ning sektsioonis isegi tund hiljem levinud spetsiifiline odöör Kukemuti (ei ole seotud Kikerikii ehk Kuke Mariga) salakäigud isegi asjast mitte midagi aduvatele lastele. Aga laste vastu oli ta hoolimata lõhnastatud olekust alati väga sõbralik.

Vürtsi jätkus sektsioonielanike suppi veelgi. Esimesel korrusel elas rikkaliku fantaasiaga vanatädi, kes kord paari nädala jooksul voodilinadest köie punus, et selle abil meetri kõrguselt maapinnale laskuda ning siis uuesti sektsiooni sisenedes meie või mõne teise naabri ukse taha ilmuda. Kord legendiga, et sugulased teda maha tappa üritasid ja kord jälle jutuga, et ufod teda ära viia tahtsid. Aga mine sa tea, ehk saab minustki kunagi vandenõuteoreetikust vanaonu, kes tagurpidi mägironimistega elupäevi õhtusse veeretab...

/../

Vaevalt, et leidis algkooli, kus esimeste kooliaastate jooksul hermafrodiidist tainapea venekeelset versiooni „Колобок” ei oleks etendatud. Pääsu polnud ka meil. Ega minul. Teiste õnneks ja minu õnnetuseks loosis pihku itsitav fortuuna põgenevast piruka sugulasest rääkinud näidendis peaosa just nimelt mulle. Ja nii ma siis algkooli lastevanematele mõeldud lõpupeol nii umbes kuuekümne inimese ees kohmetult seistes ja paberist väljalõigatud kuklit käte vahel keerutades vene keeles halasin, et papist loomad mind nahka ei pistaks. Ent etteastetest ei pääsenud ka tagumise pingi koolijütsid.

Kuna keskmises klassis oli siis ligikaudu 30 last ja „Kakukeses” tegelasi umbes seitse, siis tuli meie ääretult toredal ja südamlikul algklasside õpetajal Merike Käsil eeskava laiendada. Etendus kodust korruga jooksu pistnud viiest kakukest oleks võimude jaoks näinud provokatsiooni või halvemal juhul vandenõuna. Heas valguses poleks paistnud ka ühte väetit pirukat jälitanud näljane paarikümnepealine loomajõuk. Nälg ja ENSV-s ei olnud.

Pahanduste vältimiseks lavastas õpetaja teise, toona populaarse etenduse ülerahvastatud hütist koondnimega „Tare-tareke”. Kõrvalmärkusena peab ütleva, et tollasesse täiskasvanute folkloori olid selle vene muinasjutu loomtegelased kinnistunud algupärandist sootuks erinevate nimekujudega – лиса пизда, заяц без яиц, утка-проститутка

/../

Kui me oma klassi poistega kehka tunni raames toimunud suusatunni alguseks Anne kanali äärde jõudsimel, oli meie klassiõde Kristina Šmigun juba suuskadel Ihastesse jõudnud. Anne luhalt Ihasteni loogelnud suusaradadel oma tõrvatud puusuuski piinates jõudsid lõpuks sinna ka teised. Et seal siis Vene armee harjutusväljakuid ääristanud küngastelt mõned korrad alla lasta. Tuli olla ettevaatlik, et lühike laskumine ei lõpeks mõnes tellistega ääristatud harjutuskaevikus.

Ent kevaditi oli Anne kanal ka jooksutundide toimumise kohaks. Väljaspool kehka tunde oli ette nähtud mingi kogus jooksuringe, mis tuli ümber tehiseveekogu ära silgata. Tihtipeale kasutasid „nutikamad” ja laisemad õpilased jooksutundidel jalavaeva kokkuhoiduks liinibussi, mille abil Pärnivabriku peatusest Kanali peatuseni sõites jalavaeva vähendati.

/../

Minu esimene bänditegemise kogemus jäi 88/89-ndasse õppeaastasse. Kool sai siis kümneseks ja väarikat sündmust tähistati Vanemuise teatris. Suhteliselt lühikese etteteatamise ja ettevalmistusperioodiga moodustati veidi musikaalsematest õpilastest koolikapell. Instrumentaalansambel, kuhu minu mälu järgi kuulusid kaks akordionit, kontrabass, triangel ja jauram. Viimane neist on käepärastest vahenditest meisterdatud rütmipill, mille komponentideks on kõver puu, traadijupp, pudelikorgid ja kellukesed.

Pudelikorkidega relvastatud rütmimasinisti olulist rolli millegipärast minule ei usaldatud.

See-eest sain ma ametile veidi sarnase ja samuti vastutusrikka ülesande. Minu missiooniks oli spetsiaalse metallpulgaga füüsiliselt noomida kolmnurkset rauajuppi, koondnimega triangel. Eelnevalt kokkulepitud sageduse alusel pidin pilli helistama täpselt ühe korra nelja takti jooksul.

Läks aga nii, et kapelli esitusse skalpellina sisse lõiganud triangel tilises saalitäie publiku ees põetud rambipalaviku tõttu kaks korda rohkem kui vaja. Lootusetus lootuses, et topelt kogus tilistamist tinistab mind Viplala kombel lavalt kus kurat. Kahjuks seda muidugi ei juhtunud. Õnneks suutsin vaatamata toodetud topeltkogusele helidele siiski rütmis püsida ja pääsesin häbi tõttu läbi lava inspitsiendile pähe kukkumisest.

/../

Siis, kui mõnede bassimeeste kitarririhmad veel nii lühikesed olid, et nelja pillikeelt tuli lõua kõrgusel sõrmitseda ning ühel vingel kitarristil veel püstol püksis ja vurrud nina all olid, vedas salapärane Tartu vaim kevaditi vabariigi parimad pillimehed ja muusikud Vanemuise teatrisse. Lisaks mulletsoengutes pillimeestele lidus mööda Kagu-Eesti kultuuritemplit ringi ka üks potisoenguga poisinolk. Munadeni rippunud kaelakaardile kirjutatud nime järgi olin see nolk mina. Oli aasta 1987 ja alanud olid järjekorras üheksandad Tartu levimuusikapäevad. Kümme aastat tagasi ilmavalgust näinud poisi ja äsja sündinud melomaani jaoks esimesed.

Tagantjärele hinnates oli see üks märgilisemaid sündmusi minu elus, mis kujundas mu muusikalist ja maailmavaatelist minapilti ning mingil perioodil isegi mu soengut.

Esiialgu varjusin veel aga oma „Polgu pojaks“ kutsutud kiivrisoengu alla ja sööstsin kajaefektiga süntesaatoriakordide, neid saatnud pulseerivate bassikäikude ja läbi seinte raiunud kitarririffide vahelise lahingu südamesse.

/../

Vaatamata sellele, et enam-vähem samal ajal propageeris hilisem rahvusooper Estonia peadirektor Heath Ledgeri väärilisi jokkerinägusid tehes Vitamiinis laudes karskust, oli muusikapäevade kirjutamata ja konsensuslik põhireegel risti vastupidine. Naised, suits ja viin oli elustiil. Paraku valmistas nimetatud konsensuslik põhireegel korraldajatele üksjagu peavalu. 88-nda aasta levimuusikapäevadelt on jäänud Audio-Video kaamera ette järgmine situatsioon. Saalis istub sats õnnetu olemisega muusikuid ja neile loeb sõnu peale Rein Lang.

„Klubi töötab täna täpselt samadel alustel nagu eile. Kella kolmeni. Noortemaja juhtkonnal oleks väga suur palve. Arvestades sellega, mis eile öösel ikkagi toimus. Et palun suhtuge sellesse majasse natukene ... pieteeditundega. Ja te olete bändide juhid ja kui te näete, et teie sõbrad jäävad sinna lausa VEDELEMA, siis oleks tõesti palve nad sealt ära koristada. Sest täna hommikul oli umbes niimoodi, et kuni kella kaheksani vedas noortemaja juhtkond laipu laiali mööda linna. Tähendab see on noh..., kergelt öeldes on ta ebasoliidne, sellepärast et no kontserti ju ei tule keegi rikkuma...“

Käraka varumine käis kõige juhtivama koha tasemel. Nimelt hoolitses selle eest õhtujuht – konferansjee, diplomeeritud biokeemik Jaan Habicht. Banketilaudadele, lauljatele ning väljakujunenud artikulatsioonitaseme hoidmiseks iseendalegi, valmistas legendaarne Haššiks kutsutud mees ürituseks suurema koguse joovastavat tinktuuri. Võlufluidumi valmistamine oli kogenud mehe kätes käkitegu. Ainult temale teadaoleva vormeli järgi keetis Hašš põrandaaluses laboratooriumis valmis roosat värvi rüüpe, mille kangus minimaalselt 40 mahuprotsendini küündis ja mis muusikapäevadel osalejad pikaks nädalalõpuks joogiga sama karva staatilise udumine sisse uputas.

Seda fluidumit või Vanemuises valitsenud roosat tossu ilmestab ehk kõige paremini üks juhuslikult pillatud fraas Priit Kuulbergi intervjuust: „... kes on üldse veel elus, need pillimehed, ja kes on üldse veel võimelised midagi tegema, peale seda, mis siin kõik on toimunud...“

Omaette vaatamisväärsus oli vähemalt 30-liitriise klaasanuma transport ettenähtud sihtpunktide vahel. Selleks oli kasutusel spetsiaalne vanker, mis oli nagu suurtüki alustugi lafett, mis roosa sisuga „kahuri“ stabiilsena hoidis, ning tagasilöögi enda peale võttis. Kindlal alusel ringi liikunud roosa laskemoon jõudis alati sihtmärgini. Iga lask oli pihtas-põhjas!

Kurikuulsa piiritusejoogi kvaliteedi eest vastutajana õnnestus tal kord kvaliteedi kontrollimise käigus Vanemuise lõpututesse koridoridesse totaalselt „ära eksida“. Samal ajal kui Hašš kusagil teatrimaja labürintides Ariadne lõnga keris, oli esinejatega ette nähtud hulk intervjuusid, mida kaduma läinud konferansjee läbi viima pidi. Tekkinud hädaolukorra lahendas minu isa, kes ühe käega filmis ja teisega mikrofoni intervjuueeritavate nina alla toppides käigu pealt genereeritud küsimusi esitas.

Kärakast ei pääsenud ka ontlikud ja verisulis noored naislauljad. Esinemise eel silmnähtavalt närvis olnud ning musapäevade kõige kaunimate jalgade omanikuks tunnustatud lauljannale joodeti juttude järgi esinemise eel pitsi pingeid maandava

konjaki asemel sisse 200 grammi. Tema esinemist ja peapaela see pea peale õnneks ei keeranud.

Audio-Video videomaterjalidest on näha, kuidas lavalt tuleb veidi õnnetu olemisega ja ninajuurest kinni hoidev vokalist. Klaasukse vastu nõjatunud võrratu lauljanna on näost sama kahvatuvalge kui puidust ukseraam. Selle küljest tuge otsides ütleb ta: „Mul hakkas nii paha. Teise laulu ajal hakkas mul nii paha, ma mõtlesin, et ma kukun kokku. Ma mõtlesin... teise laulu ajal mul hakkas mul paha... mul lõi pildi eest ära.” Ja siis täielik metamorfoos! Hetkeks väristab ta pead ja teatab siis otsustavalt: „Davai, lähme peale nüüd”.

Järgmine kaader on täielikult ümber kehastunud ja lisalooks lavale naasnud naisest, kes laulab igas publiku seas istunud inimeses külmavärinaid ja kananahka tekitaval imelisel häälel: „Kui käes on loojang ja metsas tõuseb kuu...”

Jalgu, joovet ning vokaalinstrumentaalseid võimeid ma tollal hinnata ei osanud, aga kui laval kõlasid lisaks kaunile häälele ja nakatavale meloodiale fraasid väike laps ja mänguasjad jäid ootama, olin ma müüdnud väikemees.

/../

Kuidagi märkamatu hakkasid minu ja mu soo- ning eakaaslaste unenägudes minimopeedide, mudelautode ja plastmassist mängusõdurite asemel domineerima sootuks teistsugused elemendid.

Mõned aastad varem asendus minimopeed telekast nähtud Pingviini jäätisega. Õigemini seda meelalt limpsinud Ingrid Nigola keelega. Ja plastmassist mängusõdurite asemel figureerisid meie unedes seebivahu vahelt vilksatavad noorte näitsikute paljad rinnad. Mingil arusaamatul põhjusel kümblesid need alasti naised kaubamaja kodukaupade osakonna müügiletile paigutatud pisikestes plastmassvannides. Nõukaaja lõpu unenäod hakkasid märku andma, et kätte on jõudmas uue eluetapi algus ja tärgranud on huvi naissoo vastu. Kuidagi enesestmõistetavana lisandusid huvide nimekirja ka suits ja viin.

/../

Veini ja vermuti nime all müüdnud pudelist välja veninud jälkuse kogused olid nii suured, et kadusid igasugused tol ajal ületamatuna tundunud barjäärid. Hilistel öötundidel Tartu 12. keskkooli aulas mänginud Ласковый май «Белые розы» ajas muidu kõige häbelikumad tüübid teiste, ontlike klassi- ja koolikaaslaste ning üksikute

õpetajate ette aula lavale vene diskorütmide saatel keksima ja peamiselt korvitossudesse või botastesse higistama topitud pehmeks joodud jalgu võngutama.

Varajastel hommikutundidel kõlanud Guns N'Roses'e „Don't Cry” saatel õõtsumine viis asjad aga isegi nii kaugele, et julgemad krabasi oma vastassoost tantsukaaslasid justkui möödaminnes tagumikust. Jõuti isegi suudlemiseni. Ja üks klassivend oksendas oma osa vermutist kooli staadionil viis aastat ilma võrguta olnud roostes jalgpallivärvavasse. Seisuks jäi 1:0.

Aga kõik see oli endiselt alles sissejuhatus sellele hullusele, mis meid ees ootas. Käes oli murdeea murdepunkt ja alates sellest peost hakkasid sündmused pöörase kiirusega arenema.

Paremaks olustikku sulandumiseks soovitan selle jutu lugemise soundtrackina kuulata (võimalusel Poola piraatkassettide pealt) ükskõik millise järjekorranumbriga Bravo Hitsi, Bad Boys Blue, Double You, DJ Bobo, U96 või Captain Hollywood Projecti „surematut” loomingut.

Nii uskumatuna kui see ka ei kõla, siis pummeldamise magusa maitse suhu saanud noorte pidutsemisnälga aitas rahuldada meie oma armas kool. Vanatüdrukuliku olemisega klassijuhataja valvsa pilgu all korra kvartalis toimunud klassiõhtud muutusid sujuvalt kolmapäeviti kooli aulas toimunud ja välgukiirusel üle linna ülipopiks muutunud diskoõhtuteks. Kus lisaks aulale oli peaaegu alati rahvaga täidetud ka koolihoov.

Muutusi oli ka teisi.

Klassiõhtutel kasutatud tantsuvõtteks olid olnud viirg- või rivitants. Tammuti kahes ühtlases, sootunnuste järgi jaotatud ja üksteisest ohutusse kaugusse jäänud paarimeetrise distantsiga rivis, ühelt Kommunaari kinga kandvalt jalalt teisele. Ja DJ-ks oli üldjuhul range olemisega, mitte just kõige esimeses nooruses klassijuhataja, kes mängis rivitantsuks kirillitsas kujundatud Modern Talkingu (Модерн Токинг) „Поговорим о любви“ vinüülplaadilt kustumatuid hitte. Ime, et venelased tol ajal lisaks bändinimede kirillitsas kirjutamisele veel lauludele sünkroontõlget peale ei laulnud...

/../

Kui me esimest korda 13-aastastena oma varbad alkoholiookeani kastsime, ei osanud keegi arvata, kuidas salakaval hoovus meid endaga keset tormiseid elumere laineid kannab. Süütud õllelonksud ja veinimekkimised muutusid peadpööritava kiirusega

non-stop joomaralliks. Märkamatu sai Põltsamaa Kuldest Agdam ja Agdamist „Surm purjede all“, millega koos purjetasid lauale salaviin ja Royali piiritus.

Tuletan igaks juhuks meelde, et „Surm purjede all“ oli pooleliitrine Liviko viin, mille siniste kirjadega mustas raamis ja valge taustaga etiketil oli kujutatud merel seilav purjekas. Purjelaeva pildiga pudeli sisu oli aga nii jubeda lõhna ja maitsega, et isegi väikeste koguste joomine tõi kaasa väljakannatamatu pohmaka.

/../

Kui ma tavapärasest oluliselt hiljem ühele 93-nda aasta Kalda tee pinnakale kohale jõudma hakkasin, oli juba kottpimeda hoovi peale kuulda, kuidas Pearu Paulus musta kleidiga neiu veel ja veel tantsima ärgitas. Paulusele sekundeeris ühe väiksema, viisi mittepitava segakoori jagu noori, kes üksteise võidu täiel võimsusel mänginud muusikakeskusest üle üritasid „laulda“.

Mürkroheline struktuurvärviga kaetud seintega trepikotta astudes oli sinna kostvate häälte järgi selge, et mustas kleidis neidusid oli seal oluliselt rohkem kui üks. Ühest kolmanda korruse rõhknaelte ja tumepruuni kunstnahaga kaetud korteriuksest sisse astudes sai see ka kinnitust. Nädalavahetuseks maale läinud ema kohta oli kogunenud kaheksa plikat ja komandeeringusse sõitnud isa kohta neliteist kutti. Tähistati ajutise, kuid alaealise korteriperemehe sünnipäeva.

Tegelikult ei olnud vahet, kas tähistati parasjagu sünnipäeva või midagi muud, sest ürituste käekiri oli alati üsna sarnane ja tagasihoidlikud vaiksed köögijoomised laienesid märkamatu üle terve korteri. Kaasa arvatud vannituba, vanemate magamistuba ja Annelinna korteritesse statsionaarselt seinasse ehitatud riidekapp, kus mõni purjus paarike vahetevahel teiste silme alt peitu pugununa ameles.

Kuigi tookordne sünnipäeva tähistamine pidi toimuma ainult lähima sõpruskonnaga, moodustas kolmandiku külalistest täiesti võõras kontingent. Keegi ei olnud neid otseselt kutsunud. Ja kust kuradi kohast nad üldse teada said, et selles korteris pidu oli?

See oli üldse hämmastav, kuidas info pinnakatest levis. Enamikul ei olnud ju isegi tavatelefoni, rääkimata mobiilidest, emmessennidest, skaipidest ja feissbukkidest.

Nojah. Mustal Mandril jagati ju eesootavate sündmuste kohta infot kõnelevate trummide ja signaallõkete abil. Ja keegi ei jäänud teadmatusse. Ju siis liikus info toimuvatest pinnakatest umbes samasuguseid kanaleid pidi. Vaevalt, et keegi just korterites või kortermajade katustel signaallõkkeid süütas või trummi mängis.

Äärmisel juhul kasutati signaallõkete asemel köögitulede vilgutamist või siis mängiti päris telefoni puudumisel telefoni. Mäletate ju klassiõhtutelt küll seda mängu, kus ravis istudes tuli etteantud lause kõrva sosistades edasi anda. Ja rivi viimane ütleb üldjuhul välja oluliselt muutunud sisuga lause. Kui alguses oli jutt selline: „Täna on Lauri juures pinnakas. Ära kellelegi ütle, kutsu ainult naisi,“ siis läks see liikvele hoopis nii: „Täna on Lauri pool pinnakas, ütle teistele edasi ja kutsu naisi ka.“ Tulemuseks ülerahvastatud korter või suvila.

/../

Esimeseks meenub mulle samas korteris juhtunud lugu. Järjekordse pinnaka käigus läks peoperemehe toas raamaturiuli ees seisnud ja tänaseni tundmatuks jäänud raamatuhuvilisel liigsest alkoholist ja silme ees virvendavatest raamatupealkirjadest süda pahaks. Tulemuseks oli riuli ette maandunud kirju okselärakas.

Tahtmatult väljastatud kunstiteose varjamiseks haaras kutt lähimalt riulilt plastikust registraatori ja peitis oma teose selle alla. Kuna üksik põrandal vedelenud helesinist värvi registraator autorile ilmselt liiga silmatorkav tundus, otsustas ta selle jälgede segamiseks raamatute kuhja alla matta (kes see ikka viitsib öösel täis peaga hunnikut raamatuid riulisse tagasi laduma hakata?!).

Kui pohmellis peoperemees järgmisel päeval arusaamatu raamatukuhja alt tuppa lekkinud kahtlase haisu allikani jõudis, oli isa tööga seotud tähtsaid dokumente sisaldanud registraator üsna põhjalikult vaiba külge kleepunud. Kurku kerkinud klimbi ja peavaluga võideldes läksid käiku soe vesi, lapp ja mööbli nihutamine. Ja hiljem legend lillede kastmisel juhtunud õnnetusest. Vähemalt tookord pääses peoperemees veel vahelejäämisest.

Aga muidugi oli ka selliseid vahejuhtumeid, mis nii hästi ei lõppenud.

Näiteks üks veidi müstiline lugu, kui korteri noorperemees pärast järjekordset nädalavahetusel peetud pinnakat vannitoast tulutult seal levinud ropsihaisu tekitajat otsis. Haisu algallika avastas esmaspäeval koju jõudnud isa, kui ta eestlaetava pesumasina trumlisse pesu hakkas panema.

Idee autor ja teostuse läbiviija jäigi mõistatuseks. Rääkimata sellest, et miks peaks keegi üldse oksendamiseks pea vabatahtlikult pesumasina trumlisse toppima. Seda enam, et samas ruumis oli oluliselt loogilisemaid ning mugavamaid kohti, nagu vann ja valamu, kuhu üleliigselt tarbitud alkoholi, kartulisalati ja sardelli segu lindina väljutada.

Samas ei olnud pesumasina trummel ebaharilike oksendamiskohtade valikus kaugeltki kõige ebatavalisem koht. Näiteks kasvõi see pinnakas, millel üks ülejoonud tšikk maja ülemise korruse trepipiirdele nõjatudes täpselt kolm korrust allpool olnud saja-aastase vokiratta peale oksendada oskas. Nagu arvata võis, sai ta endale kohe ka asjakohase hüüdnime – Okseratas.

Linn on minu

Tartu tahavaatepeeglis

Lauri Räpp